

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов!

37-ше (3633) №,
2023 ий 15 сентябрь,
кугарня.

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Икте-весьлан энгертен

У Торъял районысо Кузнеч тўн школ мотор пеледыш коклаште верланен. Школыш пурымек, шып, тымык. Класслаште урок кая. Мемнам школ директор Т.И.Егошина вашлие.

– Тений 33 тунемше парт коклашке шинчын, – ойла Татьяна Изосимовна. – Куандара, «Ямде лийым» йоча-влак палат, газетыш возышо-шамычат улыт.

Ик жап гыч чыланат школ коридорыш погынышт. Газетын историйже дене палдарыше онай вашлиймаш шижде эртен кайыш. Мо онайже, Кузнеч шко-

лыш тений икымше классыш ик рвезе веле – Дмитрий Калинин – толын. Индешымше классыште ныл эрге тунемеш: Кирилл Басов, Адриан Соловьёв, Артём Басов, Максим Яшметов. Тек кугурак класслаште тунемше-влак кумда шинчымаш тўняш икымше ошкылым ыштыше Дималан пример лийыт.

Снимкыште: 9-ше классыште тунемше-влак да Дмитрий Калинин туныктышыжо В.И.Фёдорова дене пырля.

Н.ТОКТАРОВА.
Авторын фотожо.

ПОДПИСКЕ

2024 ийын икымше пелий-жылан «Ямде лий» газетлан верласе связь **отделенийлаште, podpiska.pochta.ru** сайт полшымо дене возалташ лиеш.

Индекс – П4696.

Ак – 432 тенгеат 48 ыр.

Подпискым ыштыше-влак коклаште **лотерей** модыш эрталтеш. Квитанцийым редакцийышке колтыман.

Рекламе.

Фотом интернет гыч налме.

У рүдөр

Уста йоча да самырык-влакын талантыштым вияндаш полшышо «Волгенче» регионисо рүдөр Йошкар-Оласе Бауман лицей пелен шукерте огыл почылтын. Мыланна, Мор-

ко район Коркатово лицейын уста тунемшыже-шамычлан, тудым почмаште лияш пиал шыргыжалын. Тушто Марий Элым Вуйлатыше Ю.В.Зайцев лийын. Юрий Викторович икшыве да туныктышо-влакым саламлен, у сегомашыш шуаш тыланен. Мероприятий мыланна моткоч келшен. Ме, физико-математический да кадетско-правовой класслаште тунемше-шамыч, «Мехатроника да электроника» мастер-классым онченна (снимкыште). Тушто шуко онайым пален налынна.

Мыйын шонымаште, «Волгенче» рүдөр моткоч күлешан. Марий Элыште уста ўдыр-рвезе шуко. Нунылан шонымашкышт шуаш моткоч сай йөн.

Таня СУВОРОВА.

Увер

Уста йоча да самырык-влакын талантыштым вияндаш полшышо «Волгенче» регионисо рүдөрын «Чодыра йомак» йочан тазалыкшышым пентгыдемдыме лагерыже пелен профильный смене-влак эртаралтыт:

6-15 октябрь – «Химия. Поверка»

6-15 октябрь – «Театральное искусство»

16-20 октябрь – «ТехноСБОРка»

20-29 октябрь – «Физика. Поверка»

20-29 октябрь – «Народный вокал»

Тұрыс уверым volgenche.ru сайтыште ончаш лиеш.

Фотом интернет гыч налме.

Элын чапше верч

Советский районисо Ургаш лицейыште тунемше кадет-влак (снимкыште) шукерте огыл Беларусь Республикысе «Зубренок» тунемме да тазалыкым пентгыдемдыме национальный йоча рүдөрышке каеныт. Тушто «За честь Отчизны» кадет смене 28 сентябрь марте шуйна.

Ўдыр-рвезе-влак делегацийышт, шочмо кундемышт дене палдареныт, футболла модыныт, шүдö метрым, ик километрым куржыныт.

Футбол дене танасымаште сегомашыш лектыныт. Нуно тыгак строй да муру конкурсышко, «Ураган» военно-спортивный эстафетышке ушнат, сар нерген палымыштым тергат, автоматым рончен погат.

– Лицейыште кадет-влакым салтак семынак шуарена. Садлан нуно рүдөрыште пашам ыштышыже-шамычым уставной дисциплиным палымышт дене öрыктареныт, – ойла ОБЖ-ым туныктышо В.Богомоллов.

Х.АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.

Российысе увер

Ныл але утларак енан еш командым чумырыза, видеом войызоза да «**Это у нас семейное**» все-российский конкурсыш ушныза. Йодмашым да пашам family.rsv.ru сайтыш 4 ноябрь марте колтыза.

«**Правила дорожные соблюдать положено**» все-российский конкурс – 5-16 ияш ўдыр-рвезе-влаклан. Сүретым, видеороликым але фотом ыштыман. Йодмашым да пашам 31 октябрь марте колтыман. Тұрыс увер – vsekonkursy.ru сайтыште.

Шым ияш деч кугурак ийготан ен-влак «**Сказка о прекрасной царевне Лебеди**» всероссийский сылнымут конкурсышто усталыкыштым терген кертыт. Кугыжан ўдыр нерген пашадам muzei-pisem@mail.ru адрес дене электрон почтыш колтыман.

Марий Элысе увер

Марий Эл Республикым Вуйлатышын пунчалже почеш, кундемыштына турнявöчыжым 9 сентябрь гыч погаш лиеш. Тыгодым кушкыл эмганышаш огыл. Законным пудыртышо-влаклан штрафым тўлыктат.

Йоча да самырык-влаклан «**Роза ветров**» рүдөр 7-15 ияш ўдыр-рвезе-шамычлан «**Волшебные превращения**» усталык паша конкурсым увертарен. Поделкым ыштен, фотом рүдөрын «ВКонтакте» соцкылысе тўшкашкыже 20 октябрь марте верандыман.

Кидмастар-влакым «**ЭтноСтиль из поколения в поколение**» республикысе конкурсышко ушнаш ўжыт. Тунемше-шамычым кидпашалан шўмандыме нерген рефератым але сочиненийым возыман, презентацийым ямдылыман. Йодмаш ден пашам dpi.rnmc@yandex.ru адрес дене электрон почтыш 7 ноябрь марте колтыман.

Уэдыме школышто волгыдо да весела

Советский район Ушнӱр кыдалаш школыш коштшо 200 йоча тений 1 сентябрьым уэмдыме школышто вашлийын. Тыгай куаным йоча-садын кок группысо 30 ньогаже, 30 туныктышо, моло пашаенг да ача-ава-влакат шижыныт.

– Школым олмыктым паша «Модернизация школьных систем образования» программе почеш ышталтын. Чоным паша кечывалымат, йӱдымат шукталтын, – ойла школ директор В.Ф.Галкин. – Пашам жапыштыже мучашленыт. Йоча-влак Шинчымаш кечын волгыдо да уэмдыме школысо парт коклашке шинчынтыт.

Школ кудывечыш логалмеке да пеледыш-влакым ужмекак, чон куаныш. А школыш пурышымаат, «Мый йӱратем Ушнӱр школым» стеле ойырте-малтшыла чучо. Чыла пӱлем волгыдо тӱсым налын. Окнаш ал-ош тӱсан жалюзим пижыктыме, мебельым уэмдыме, ятыр оборудовани-йым налме. Интерактивный комплекс поснак келшыш. Тушто кок могырым пор, карандаш але фломастер дене возаш келыштарыме доска уло, а покшелныже – телевизор да компьютер семын кучылтмо цифровой панель. Тыгай интерактивный комплексым историй, марий йылме, биологий ден химий да тӱналтыш класс кабинетлашке верандыме. Нине кабинетлаштак ксерокс уло. Компьютер классыште йоча-шамыч у компьютер дене пайдаланаш тӱналыт. Ак-

товый залымат уэмдыме.

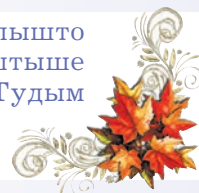
Российысе йоча да самырык-влакын «Движение Первых» толкыныштлан посна пӱлемым ойырымо. А тушко пурымаште кӱварыште кугу фигуран шахмат дене модаш шем-ош клетке-влакым келыштарыме, воктеныжак – вашла шинчен, шашке-шахмат дене модаш йӱнан вер.

Тыгай школышто кажне икшыве куанен тунемшаш. А икымше гана парт коклашке шичше 15 икшывылан – чапле пӱлек да пиал.

Э.ТЕРЕНТЬЕВА.

Авторын фотожо-влак.

12 сентябрьыште Ушнӱр школышто 22 ий директорлан пашам ыштыше В.Ф.Галкин 75 ийым темен. Тудым Chesле лӱмгечыж дене салам-лен, чыла сайым тыланена.

Фотом школ архив гыч налме.

Тул деч шеклане

Шукерте огыл школышкына Морко район Коркатово ялыште верланыше 35-ше номеран пожарный часть гыч пашаенг-влак толыныт. Йоча-шамыч дене вашлиймашым эртареныт (**снимкыште**). Олег Иванович Степанов йоча-шамычлан тулын лӱдыкшӱ улмыж нерген каласкален. Йошкар агытан деч шекланаш кӱштен, шырге дене модаш чарен. Удыр-рвезе-влак тулын энтекше нерген раш палат гынат, ушештарымаш эре пайдале да кӱлешан. Шольо-шӱжарыштланат умылтарен кертыт. Шкештат тӱткырак лийыт.

О.ВАСИЛЬЕВА.

Морко, Арын.

Кенезым шарнена

Парт коклашке шинчын улына гынат, кенез канышым порын шарналтена. Мый спорт дене кылым кучем. Вий-куатем куржталмаште тергем. Кенез каныш годым Морко посёлкышто эртаралтыше тагасы-маште шке тагашем-влак коклаште кокымшо верым сенген налынам. Пӱртӱс памятниклан шотлалтыше Йошкар Серыште куржталмаште кумшо верыш лектынам. Ончыкыжымат сенымашем-влак лийыт, шонем.

Никита БОРИСОВ.

Мый гын кенез гоч комбигым оролышым. Паша неле огыл, но тӱткылыкым йодеш. Комбиге-влак эре ала-кушко кайынешт. Нуным шекланен шукташ кӱлеш. Кокланже почешышт пе-е-еш куржталаш перныш. Кызыт нуно кушкыныт, а мый парт коклашке шинчынам.

Артём АЛЕКСЕЕВ.

Морко, Коркатово.

Лышташ пушенгым пукша

Пүртүс, түрлө чиям кучылтын, «полатшым» сөрастара. Шошым ужар түсым пурта, шыжым – шөртнялгым. Тыге пушенге мотор сынке дене айдемын чонжым куандара. Кенез гоч ужарген шогымо деч вара лышташ молан вес түсым налеш? Вашмутым муаш Морко район Коркатово лицейште биологийым, химийым туньктышо С.Ю.Егорова (снимкыште) полша:

– Тиде пагытын вашталт-мыж дене кылдалтын. Ужар лышташ кече деч вийым налеш, пушенгым «пукша», кушта. Тидлан хлорофилл полша. Шошым да кенезым лышташ пушенгылан ешартыш кочкышым, минералым пога. Тыге пушенгын телым илен лекташыже шапашыже лиш. Кече күчыкемме дене лышташыштат ешартыш кочкышым пуышо вещества шагалемеш. Хлорофилл иземеш, да лышташ вес түсым

налеш. Ончыч йошкарга, вара нарынчалга. Теле вашеш клеткыштыже лач күрен түсан мембране веле кодеш. Пушенгын вийжым налеш огыл манын, лышташ йога.

Лышташ шыже толмо дене веле огыл, кужу жап кукшо игече шогымылан көрат нарынчалга. Тыге пушенгым кошкымо деч арала. Мутлан, эвкалиптын лышташыже шокшо кече годым клеткыште вүдым аныклаш манын пүтырналтеш. Молан тугеже

кож эре у жарге маньноналташ лиш. Кожын лышташыже – име. Нунат вашталтыт. Иман пушенге имыжым ий мучко изин-изин вашталта. Эркын йогымылан көра эре ужаргын коеш. Име гыч вүдыжгө парыш эркын савырна, сандене тудо шагалже годым нарынчалга.

Е.ИВАНОВА мутланен.
Фотом еш архив гыч налме.

Синквейн

Пире

Осал, кугу.

Урмыжеш, кычалеш, покта.

Тудын деч лүдам.

Янлык.

Настя ЧЕМЕКОВА.

Советский, Ёрша.

Понго вер

Ялна воктене чодыра верланен. Тушко ковам дене понгым погаш кошташ йоратена. Южо верыште нуно йыраңла шочыт. Куэвонго, коявапка, шопкевапка, уйвонго йомакысыла койыт. Ковам нуным писын муэш. Тудым аваже изиж годым понгым погаш чүчкыдын коштыктен. Кугу лиймекем, мыят тале понгызо лиям.

Илья ВИШНЯКОВ.

Морко, Коркатово.

Понго-влакым палыза.

Тутло кавун

Фотом еш архив гыч налме.

Лышташ коклашке мо шылын возын, ужда? Тиде кавун. Тудым ме ковам дене пырля ончен куштенна. Кенез гоч вүдым шаваш, шүкшудым сомылаш полшенам. Лектышыже куандарыше. Йыргешке, саре түсан пакчасаскан пайдаже нерген палена, сандене кажне ийын шындена. Ковам

варенным шолта, авам – пучымышым. Пучымышлан нимогай миске ок кўл. Кавунын ик ужашыжым петыртыш семын пүчат, көргыжым эрыктет да, шылым, шүрашым оптен, конгаш шүкал шындет.

Миша ВИНОГОРОВ.

Звенигово, 2-шо номеран Красногорский школ.

Йоратыме пагыт

Мыланем шыже пүртүс моткоч келша. Пушенге-влак түрлө түсан вургемым чиятат, шинчалан йылиюли веле коеш. Ваштар ден куэ шөртнялге улыт, пызле ден олмапу – күреналге. Мый ваштар лышташым погаш йоратем. Тушеч түрлө поделкым ышташ лиш. Лышташым ончен, сылне сүретым сүретлем.

Настя СОЛОВЬЁВА.

У Торъял, Токтарсола.

Коми унала вуча

Эгер кошкен, курык сўмырлен кертыт, а калык-влакын келшымашышт курымашлык. Тиде ой дене кажне ег келша, шонем. Кенгежым Марий Элыште финн-угор калык-влакын икшывыштын тўнямбал лагерьышт эртаралтын. Тушто мыят лийнам да финн-угор тўшкаш пурышо калык-шамычын ик-тесыштын йылмыштым, мурыштым, тўвыраштым пагалымым шижинам. Коми-шамыч дене лишкырак палыме лийнам. Делегацийым Сыктывдинский районысо Яснэгский школышто коми йылмым туныктышо В.А.Муравьева (снимкыште — шолыгыч нылымше) вуйлатен. Тудын дене коми калыкын ойыртеме, тўвыраже, йўлаж нерген кутыренна.

Поян тўвыра

– Ме мифлан, йомаклан, легендылан поян улына. Мурышто шочмо кундемым, пашам моктена. Сылнымут, сымыктыш произведенийлаште куаным ончыктена. Волгыдо ончыкыкылан йўшанена. Йоча-шамычым, нелым сефен, пашалан изинек туныктена. Тўрнаже могай мотор да ойыртемалтше! Ожнысо пайрем йўламат огына мондо. Школышто тунемше-влаклан палдарена, изирак сценкым шындена, – ойла Вера Александровна.

Мутлан, «Горка» пайремыште Кече Юмылан кумалыт. Эн кўкшў верыш кўзат да кечын лекмыжым вучат. Мурат-куштат, кечылан кум гана кечым ончат. Ёдыр-влак тувырыштым кум гана вашталтышаш улыт. А шудым ямдылаш тўналме деч ончыч «Речкей» пайремыш погынат. Пўр'ен-влак шудо гыч ўштым пидыт да ўшталыт. Тупышт, кидышт ынышт кошто, чонышт яндар лийже манын, савам пўсемдыме годым калык ойым ойлат. Ёдырамаш-шамыч тамле сийым шолгат. Калык мурым мурен, пўр'ен-влак шудым солаш каят, ёдырамаш-шамыч шудым каванлат. Тыгак ик эн онгай пайремлан «Ай, да рыжик!» шотлалтеш. Тыгайже элыштына икте

веле. Тудо пўнчырыжыклан пўлеклалтын.

«Луд» пайрем эн шуко калыкым пога. Тудо июлын икымше рушарнянже Ижма энгерын шола серыштыже эртаралтеш. Пайрем марий калыкын Пеледыш пайремым ушештара.

Коми Республик Россияын йўдвел-эрвел кундемшытыже верланен. «Коми» манмыже Чолман энгер дене кылдалтын.

Туристым вучат

Коми Республикын поянлыкшым ончаш турист-влак чўчкыдын коштыт. Щугор энгер, Богатырь-Щелье, Лёкиз геологий памятник-шамыч, «Югыд Ва» национальный парк, Народная, Манарага курык-влак, «ё» буквалан памятник нерген шукын палат. Ик эн ойырте-малтше да онгай верлан Сыктывдинский районысо Ёб села шотлалтеш. Лўмжў эн кўчык гынат, кужытшо латвич менте наре. Тудо Финн-угор этнопарк дене чапланен. Парк тўрлў онгай турым темла.

– Ме тунемше-влак дене

Келшымаш кўвар

«Ёбские легенды» турым ямдыленна. 150 миллион ий ончыч Ёб села олмышто тежыз лийын. Тушто динозавр-влак иленыт манын ойлат. Ме вўд пундашке волаш да лулегыштым кычалаш темлена. Кокымшо легенде Чудь тукым дене кылдалтын. Мемнан эра деч V-IV курым ончыч нуно ик курыкысо рокпўртыштў иленыт. Янлык-лан, пушежгылан кумалыныт. XIV курымышто калыкым черке дек лишемдаш тўналлыныт. Нуно тидын дене келшен огытыл да шкеныштым шке тоеныт. Мланде йымач йынысыме йўк ятыр жап шоктен. Толза мемнан деке унала, чыла ончыктена да каласкалена, – ойла Вера Александровна.

Коми савыктыш

Коми йоча-влакын шке газетышт але журналышт уло мо? Тиде йодыш поснак тургыжландарен. Пиалан улыт улмаш. «Би кинь» («Искорка») журнал дене пенгыде кылым кучат. Ойлымашыштым, йомакыштым, почеламутыштым, легендыштым савыкташ колтат, конкурслашке ушнат. Кугурак класслаште тунемше ден самырык-влаклан «Йолога» журнал савыкталтеш.

Х.АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Йомак ЧОНДИИ

Пеш шукерте ожно ик суртын окнашкыже «Ямде лий» газет чонештен толын. Пёртыштö шинчыше-влак лүдын төршталтеныт. Ивук конгамбаке күзен возын, Анук койко йымаке шылын, Лидуш үстел йымаке кудал пурен. Йогор веле нигуш шылын огыл. Тудо күжгö мыжерым, йолышкыжо кочажын портышкешым чиен, ачажын упшыжым упшалын, уремышке лектын. Рвезе окнасергаш пижын кечалтше газетым пуртен.

Йоча-влак чыланат Йогор йыр чумыргеныт. Рвезын могай кагаз вудылкам пуртымыш нерген пален налаш вашкеныт. Суртышто Йогор гына изиш лудын моштен. Ача-аважат газетым, книгам нигунам кидышкышт кучен

Окнасергасе газет

огытыл. Ешышт кугу лийын. Кочкаш ситыже манын, Анук ден Ивук индеш ияшак пашам ышташ тўналыныт.

Йогор нарынчанше газетым кидышкыже налын да каласен:

– Шольым-шўжарем-влак, мый школышто тунемаш тўналам. Тендам лудаш туныкташ ты газет полшышаш.

– Изай, мыят тыйын

семян лудаш тўналам? – йодын Лидуш.

– Лудаш веле огыл, возашат тунемат, – вашештен Йогор.

Йогор икымше лаштыкым почын да шольо-шўжарже-

влаклан буква-шамычым ончыктен. Вара мут-влакым слог дене лудаш тўналын. Эн ончыч пўртүс нерген возымо почеламутым шергалын, йоча-влакын пашашт дене палдарен, вара туштым туштен.

– Мыланем газет моткоч келшыш! Эрла тыгай газет эше толеш? – кугу ўшан дене йодын Анук.

– Теве шенгелныже возымым ончалына. Арнялан ик гана веле лектеш. Мыланна куд кече вучаш перна, – умылтарен Йогор.

Тиде 1933 ийыште пургыж тылзын икымше кечынже лийын. Чонештен толшо газетна тачат кажне суртышко поро йолташ семын тўкалтен пура да сай деч сай увер-влак дене палдара. Тиде газетым мый веле огыл, йолташем-шамычат, ачам ден авамат куанен лудыт. Мыйын возымымем ужытат, мокталтат. «Ямде лий» сайын тунемаш полша, шочмо йылмынам йораташ ўжеш.

Лена ЕВСЕЕВА.
Волжский, Карай.

«Чондымо» телефон

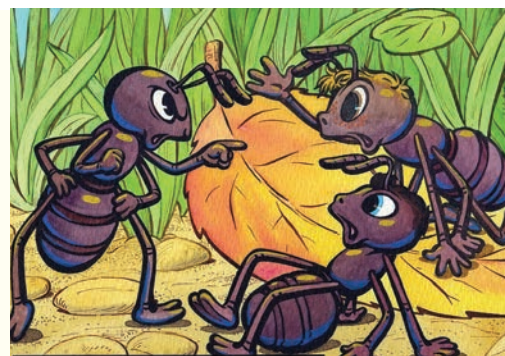
Изи корем сереш куткышуэ верангын. Тушто вич кутко еш вашла полшен, пырля пашам ыштен илен. Икана ача-ава-влак чодыраш сонарыш тарваненыт. Йоча-шамычлан пөрт деч торашке каяш огыл, кугурак икшыве-влаклан шольо-шўжарыштым шекланаш күштеныт. Изи Куткошамыч тунамак уремыш модаш куржыныт. Кугурак-влак телефонышто жапым шукурак эртараш лиеш манын куаненыт. Тыге кас марте шинченыт. Пычкемышалтмеке веле шольо-шўжарышт нерген шарналтеныт. Уремыш куржын лектыныт – нигö уке. Мом ышташ? Кушто нуным кычалаш? Кычкырен-кычкы-

рен, чодыра велыш тарваненыт. Ваштарешышт Коля кудал толын.

– Коля тос, кутко тўшкам ужын отыл?

– Ужынам. Нуно ача-авам вашлияш каена маньыч. Шукерте огыл кугу тумо йымалне улыт ыле.

Рўмбалген. Ынде Кутко-влаклан лүдыкшын чучын. Туге гынат, кычкырен-кычкырен, ончыко каеныт. Телефонышто кечыгут шинчымыштлан шкеныштым вурсеныт. Шўлешт-шўлешт, кугу тумо деке миен шуыныт. Шольо-шўжарышт урмыжмо йүк деч лүдыныт да лышташ йымаке шылын шинчыныт улмаш. Палыме йүкым колмеке, куанен,

шўйышкышт кержалтыныт. Ача-авашт толмо деч изиш ончычрак веле мөнгышт миен шуыныт. Телефонышто шинчыше Кутко-шамыч тиде кечым ўмыр мучкылан шарнен кодыныт. Тылеч вара телефоным «чондымо» манаш тўналыныт да тудым күлеш годым веле кучылтыныт.

Артём ИВАНОВ.
Йошкар-Ола, 24-ше
номеран школ.

Чодыраш каяш тарваныме деч ончыч мом шотыш налман!

◆ Волгыдо, шинчалан перныше тўсан вургемым чийман. Йолчием куштылго, пенгыде коваште гыч ургымо лийшаш.

◆ Пелен вўдым, кўзым, шырпым, телефоным налман.

◆ Ача-ава, йолташ-влаклан кайыме нерген ойлыман.

◆ Кушеч пурнымым да кушко каяш кўлым компас дене ончыман.

◆ Чот торашке кайыман огыл. Йўк-йўаным (машина, пий оптымо) колыштман.

◆ Шарныза! Кыл уке гынат, 112 номер дене йынгырташ лиш.

Сай тунемше лийына

Ура-а-а! Ынде мыят тунемше улам. Тений икымше гана парт коклашке шинчынам. Тиде жапым чот вученам. Ваня иза-мын школыш ошкедымыжым каже гана чон вургыж онченам. А ынде коктын, рын тошкалын, каже эрдене школыш вашкена. Тушто мый у йолташ-влакым муынам. Тиде Ярослав Писарев, Иван Анисимов, Ильдар Фурзиков. Шинчымаш кечын пырля войзалтын улына. Мый шола гыч кумшо улам. Икымше классыште ныл эрге да шым ўдыр тунемына. Икымше туныктышына – Лидия Васильевна Гришкина. Сайын тунемаш, мутшым колышташ товатлена.

Фотом еш аралаш-чыч малме

Илья ГОРОХОВ.

Советский, Кельмаксола.

Изи озавате

20 сентябрь – Рисын тўнямбал кечыже.

Кўлеш: 1 стакан рис, 250 грамм чыве шыл, 50 грамм нўшмўй, 1 помидор, 100 грамм консервироватлыме кукурузо.

Рис ден чыве шылым кукшо салмаште 5 минут жаритлыза. Вара рисым шолташ шындыза. Помидорым онго дене пўчкедыза. Кукурузо да шыл дене варыза. Рис ямде лиймеке, чыла пырля ушыза. Нўшмўйым ешарыза.

Калык пале

- Йўр толшаш лишан вырлянте вўдеш йўштылеш.
- Шўлаш каньысыр – йўр толшашлан.
- Йўр деч ончыч эне-рыште вўд левешта.

Палаш онгай

Тўнямбалне 17 тўрлў шоншо уло. Шукыжо почан, тудо 3 сантиметран веле, имыжлан кўра огеш кой.

Шоншо тельлан 128 кечылан малаш возеш.

Шоншо 4-7 ий наре ир пўртўсыштў илен кертеш, а южо урлыкшо – 10-15 ий наре.

Сўретым чиялтыза.

- 1 – кўрен, 2 – кына, 3 – ужарге, 4 – йошкарге, 5 – саре, 6 – сур.

М. ШКЕТАН ЛўМЕШ МАРИЙ КУГУЖАНЫШ ДРАМЕ ТЕАТР

28/09 18:00

С. Чавайн

ЭЛНЕТ Дrame

105-ше театр тургымым почмаш

12+ Реклама. 78-13-78

ПУШКИНСКАЯ КАРТА

«Ямде лий» газет
Тўн редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
Индекс: П4696.
Тираж 1550 экз. Заказ
Формат – А-4-8.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdellii>
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
(документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: yamdeliiy.pf

УЧРЕДИТЕЛЬ:
Марий Эл Республикысе
Культур, печать да
калык-влакын пашашт
шотышто министерстве.

Газетым редакцийште погымо да верстатлыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01335,
2021 ий 29 сентябрьште пуымо.

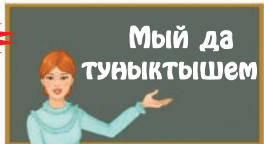
0+

Печатьш пуымо жап –
14-00,
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шонымышт тўрлў лийын кертыт. Серыш-влак мўнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийн да издательын адресше:
424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькше урем, 20-шо пўрт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

У КОНКУРС

Мый да туныктышем

Ярослав АБЛИНОВ (Йошкар-Ола, 9-ше номеран школ) – туныктышыжо А.С.Смирнова дене пырля.

Уэш у тунемме ий тўналын. Мыняр поро шарнымашым тудо пөлек-ла?! Эн куанлыже – йоратыме але икымше туныктышо дене ващлиймаш. Шинчымаш кечын, пагалыме туныктышо пелен шогалын, мотор фотом ыштенда, очыни. Уке гын, кеч-кунам войзалташ лиеш. Тўнжө – фото сылне да ойыртемалтше лийже. Педагогын да наставникын идалыкыштышт тыгай фото кажне тунемшылан эн шерге лийшаш. Фотографийда-влакым «ВКонтакте» соцкылысе «Ямде лий» – марла йоча газет» тўшкашке сообщений дене колтыза. Эн шуко лайкым погышо постын озаже сенгышыш лектеш. Тўткө лийза. Йўклышö группын подписчикше лийшаш.

Ешартыш лайкым кузе погаш?

400 лайк:

2024 ийын икымше пелийжылан «Ямде лий» газетлан почто гоч подпискым ышташ да квитанцийжым але тудын копийжым редакцийышке колташ.

200 лайк:

электрон подпискым ышташ. 89027382237 номеран телефон дене Сбербанкыш оксам колташ але тиде номерышке 150 тентем пышташ. Электрон почтыдан адресшым возен колташ ида мондо. Редакция гоч подпискым ыштышат тынар лайкым налеш.

100 лайк:

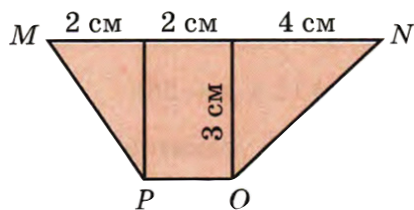
фотода пелен туныктышыда нерген заметкым возаш. Пашада-влакым газет лаштыкклаш савыктена.

Ушештарена:

мыняр шукырак подпискым ыштеда, тунар шукырак лайкым погаш йон лиеш. Тугеже газетлан возалташ родо-тукымдамат ушен кертыда.

Сенгышым чапле пөлек вуча.

Фотом 17 декабрь марте колтыза.

Фигурын кумдыкшо могай!

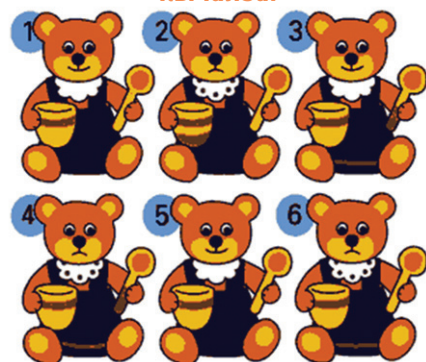
5	7	8
8	5	
7	8	

Яра клеткы-лашке могай числа-влакым шындыман!

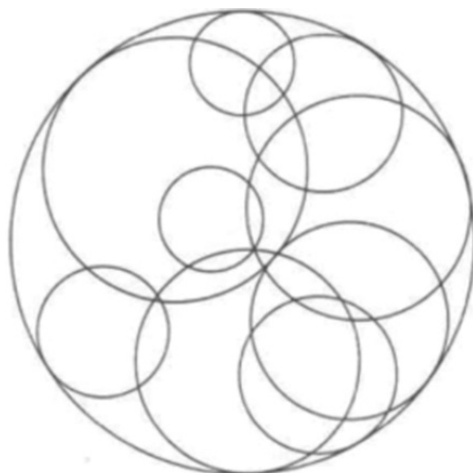
Мландыштак ужам, эре тошкен коштам, тарватен гына ом керт.

Тушто.

Икгай кок маскайгым кычалза.

Ужаш-влакым сўретыште кычалза.

Тыште чылаже мыняр онго? Шотлыза да сўретым чиялтыза.

Ургызын 16 метр кутышан сукнаже уло. Тушеч кече еда 2 метр кутышан сукна пўчкышым ышта. Мыняр кече эртымек, ургызо пытаргыш кутышым пўчкын пуа?

Интернетысе сўрет-влакым кучылтмо.

